

СТАНОВИЩЕ

за процедура по конкурс за академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 1.2. Педагогика (Социална педагогика), обявен в ДВ, бр.21, от 15.05.2022 г. за нуждите на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, въз основа на решение на ФС на ФНОИ с протокол 7/19.4.2022 г.

По конкурса е постъпила една кандидатура, а именно тази на доц. д-р Мая Любенова Чолакова. Кандидатката е доцент в катедра „Медико-социални науки“ към Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ на Югозападен университет „Неофит Рилски“. След проведена процедура за проверка на допустимостта, с решение на съответната факултетска комисия, тя е допусната до участие в конкурса.

1. Анализирани данни по отношение съответствието на кандидатурата спрямо минималните и допълнителни изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Кандидатката по конкурса, доц. д-р Мая Любенова Чолакова, е представила необходимите документи, които удостоверяват съответствието на нейната кандидатура с изискванията на Закона за научните степени и звания, както и на Правилника на СУ за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Прегледът на предоставените документи относно покриването на минималните наукометрични показатели за изследователската, преподавателска и експертна работа показва следното разпределение:

Група от показатели А:	50 т. (при миним. изискуеми 50)
Група от показатели В:	100 т. (при миним. изискуеми 100)
Група от показатели Г:	155 т. (при миним. изискуеми минимум 200)
Група от показатели Д:	75 т. (при миним. изискуеми минимум 50)
Група от показатели Е:	145 т. (при миним. изискуеми минимум 100)
<i>Общо:</i>	525 т. (при минимално изискуеми 500)

Посочените количествени данни се разминават частично с данните, които е изчислила самата кандидатка, тъй като в случая са редуцирани публикациите, които по наша преценка не съответстват на профила на конкурса.

В изпълнение на *показателите от група А*, доц. Чолакова е придобила научна степен „доктор“ през 2004 г. по научно направление 05.07.01 Теория на възпитанието

и дидактика (Социално-педагогически измерения на потенциала на учене при деца от етно-малцинствени общности).

В изпълнение на *показателите от група В* доц. Чолакова е представила по конкурса хабилитационен труд със заглавие „*Културното смирение*“, публикуван през 2022 г. от УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-07-5430-7.

Съобразно *показателите от група Г* за участието си в настоящия конкурс доц. Чолакова е представила списък и резюмета на 17 (от общо 49) публикации, включващ:

- една монография,
- една публикувана книга на основата на дисертационен труд,
- четири статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация,
- девет статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томовете,
- две студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томовете.

Тематичното разпределение на публикациите е следното:

<i>Тематични и проблемни полета</i>	<i>Публикации номера:</i>
Културното смирение и неговите интерпретации и приложения в социалната работа / социалната педагогика.	1, 3, 7, 12
Изследвания на потенциала за учене и на подходите за обучение на деца и лица с увреждания и от малцинствени общности	2, 4
Социална работа и социално включване	5, 6, 8, 9, 10, 11, 15, 16
Овластяване в социалната работа	13, 14, 17

Директна връзка с настоящия конкурс за заемане на научната длъжност „доцент“ по направление 1.2. Педагогика (Социална педагогика) имат шест от представените за рецензиране общо 17 публикации. Едното тематично поле е свързано с най-новите изследвания на кандидатката на културното смирение и неговите измерения, интерпретации и приложения в социалната работа / социалната педагогика (№ 1, 3, 7, 12). Останалите две публикации се отнасят до изследването на

потенциала на учене при деца от малцинствени общности (№ 2, 2004 г.) и прилагането на практиките базирани на доказателства в условията на дистанционното обучение през 21-ви век (№ 4, 2020 г.). Същевременно извън списъка по конкурса е останала публикация от 2017 г., посветена на дискусиата за социалната педагогика във Великобритания, както и статия посветена на етнокултурните аспекти на включващото обучение от 2004 г.

В голямата си част обаче представените по конкурса публикации се отнасят до социалната работа и нейното научно-практическо изследване. По-специфичен интерес сред тях има към семейно-ориентираната социална работа (№ 6, 8, 10), социална работа с хора от етническите общности (№13), интегрирания подход в социалната работа (№ 5, 15), социалното включване (№ 9) и подкрепа на хора с увреждания (№8, 11) и овластяването в социалната подкрепа (№8, 13, 14).

Следователно, *по група от показатели Г* директна връзка с конкурса имат публикации, които оценявани съобразно минимални наукометрични показатели, събират общо 155 т. (при изискуеми минимум 200 т.), разпределени по следния начин:

- 1 труд публикуван на основата на дисертационен труд – 75 т.
- 2 статии в реферирани и индексирани издания – 60 т.
- 2 статии в нереферирани научни издания или сборници – 20 т.

По тази група показатели може да се обобщи, че кандидатката е предоставила доста ограничен обем от публикации, които отговарят на обявения конкурс.

По отношение на *минималните изисквания към група Д*, касаещи забелязаните цитирания на включените в конкурса публикации на кандидатката, е представен списък от общо девет забелязани цитирания. Три от тях се отнасят до цитирания на публикации в нереферирани и неиндексирани издания, които не са включени в конкурса (№ 1 и 2). Следователно, общият брой точки по отношение на минималните наукометрични показатели за цитиране е 75 т. (от минимум изискуеми 50).

По отношение на *група от показатели Е* (120 т.) кандидатката е представила за участието си в конкурса документи и доказателства за научно ръководство на двама успешно защитили докторанти, ръководство и участие в множество международни и национални проекти.

В обобщение относно съответствието на научната, академична и експертна пригодност на кандидатката по настоящия конкурс показва, че общият брой точки е

над изискуемия минимум, като по един от показателите е налице известен дефицит, провокиран от стеснения брой и частично неподходящия подбор на представените по конкурса публикации, обхващащ една 17 от общо 49.

2. Данни за професионалното развитие, академична и експертна дейност на кандидата, които не са обхванати директно от минималните и допълнителни изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Представените данни за професионалното развитие на кандидатката показват, че доц. Мая Чолакова реализира активна преподавателска, експертна, проектна и обществена дейност.

- Тя е ангажирана с разнообразна преподавателска работа, която обхваща и лекционни курсове по социална педагогика в бакалавърска степен на спец. Социални дейности;
- Има богат и административен опит, натрупан по време на работата ѝ като директор на дирекция „Етнически и демографски въпроси“ към МС в периода 2005-2009 г., а така също и чрез работата ѝ като инспектор по международни договори и програми в СУ „Св. Кл. Охридски“ (1999-2006);
- Нейният преподавателски опит обхваща както работа като възпитател в социално-педагогически институции (1988 – 1992), така и като университетски преподавател (1988 – 1992; 2009 -);
- Член е УС на Българската асоциация по социална работа;
- Член е и на Академичния съвет по въпросите на бежанците към ВКБООН – България;
- Член е на УС на СНЦ „Зона Семейство“.

Справката за преподавателската заетост на доц. Чолакова показва, че през последните години има пълна натовареност. За съжаление, от справката не става ясно каква част от тази натовареност е свързана със сферата на педагогиката (социалната педагогика).

Следователно, кандидатката притежава разнообразен практически и професионален опит в полето на социално-педагогическата работа и нейното интегриране в социалните дейности и практики. Всичко това е благоприятна предпоставка

3. Оценка за качеството на научната продукция и научните приноси на кандидата

Въз основа на направената вторична оценка на включените в конкурса публикации, за рецензиране бяха определени следните шест публикации:

- А. Чолакова, М. (2022). *Културното смирение*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-07-5430-7;
- В. Чолакова, М. (2004). *Потенциал за учене при деца от малцинствени общности*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 954-07-1941-0;
- С. Чолакова, М. (2022). Интерпретации на смирението в педагогически контекст. *Педагогика*, 94(3), 306-317), <https://doi.org/10.53656/ped2022-3.02>, реф. Web of Science: Emerging Sources Citation
- Д. Георгиева, Д., Чолакова, М. (2020). Практика, базирана на доказателства, и дистанционно обучение през XXI век – нови перспективи. *Стратегии на образователната и научната политика*, 28(4), 379-391, COBISS.BG-ID – 41721608, Реф. Web of Science: Emerging Sources Citation Index; The Philosopher's Index; ERIH+; eLibrary.ru; CEEOL; EbscoHost; Google Scholar; Ex Libris; ProQuest; Sociological Abstracts; Social Services Abstracts; Worldwide Political Science;
- Е. Чолакова, М. (2021). Културното смирение в социалната работа. В *Сборник доклади от Юбилейна научна конференция на Факултет по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“*;
- Ф. Чолакова, М. (2018). Отвъд културната компетентност: американската концепция за културното смирение в сферата на помагането. *Клинична и консултативна психология*, 1(35), 15-26.

Едната тематична група публикации (А, С, Е и F) е свързана с културното смирение и неговото внедряване в социалната, образователната и социално-педагогическа работа като относително нова парадигма на подкрепите за личностното развитие. Другите две публикации (В и D) не би могло да бъдат разглеждани като единна група, тъй като адресират различни тематични области. Едната е свързана с изследване на потенциала за учене на деца от малцинствени общности, а другата е фокусирана върху практиките базирани на доказателства в условията на дистанционното образование на 21-ви век.

Най-сериозните *теоретични приноси* на кандидатката по конкурса следва да бъдат обвързани именно с широко развиваната от нея тематика на културното смирение, към което тя подхожда интердисциплинарно. Много показателен в това отношение е хабилитационният труд (А), който съдържа в себе си всички изследвани аспекти и равнища, които присъстват и в посветените на темата статии (С, Е, F). В този смисъл постигнатото кореспондира с два от теоретичните приноси, които доц. Мая Чолакова е открила, а именно, че:

- Е направен впечатляващ мултидисциплинарен обзор и анализ на класически и съвременни интерпретации на смирението като налагаща се нова ценностна парадигма в областта на педагогическите, хуманитарни и социални науки;
- Е обогатена концептуалната и научна рамка на ценностно-ориентираните социални и социално-педагогически подходи и практики в българския специализиран дискурс на социална работа и социална педагогика.

Що се отнася до *приложно-изследователските приноси* на кандидатката в полето на настоящия конкурс, то тук нейните приноси, които се идентифицират в рецензираните публикации, се отнасят предимно до:

- Задълбоченото изследване на възможностите на динамично оценяване като подход и инструмент за анализ на диагностичната практика по отношение на потенциала за учене при деца от етнически малцинства;
- Частично апробиране на методика за измерване на потенциала за учене при деца от етнически малцинства на възраст 6 – 8 г.;
- Проучването и анализа на добри практики базирани на доказателства в условията на дистанционно обучение, чрез които бъдещите социални работници и педагози се подготвят за справяне с предизвикателствата на динамичните фактори и обстоятелства.

Тези научни и емпирични постижения в изясняването, анализа и адаптирането на културното смирение в български контекст се проектират в ясни и убедителни практико-приложни приноси, сред които следва да се открият:

- Очертани са границите и инструментите на приложимостта на американската концепция за културно смирение в актуалните социални и социално-педагогически практики в България вкл. и при подготовката на бъдещите социални работници и социални педагози;
- Разработен е инструментариум за диагностика на потенциала за учене на деца от етнически малцинства.

Що се отнася до останалите приноси, които кандидатката самоидентифицира като значими свои постижения, в случая не бих могла да ги открия като релевантни към настоящия конкурс, тъй като предложените от нея анализи и гледни точки размиват смисловите и предметни граници между науките, философиите и практиките. Т. напр. буквалният „пренос“ на ценностния дискурс на „педагогиката на огнетените“ на П. Фрейре в социалната работа не е убедителен именно поради дефицита на ясни структурни, съдържателни и процесуални граници и паралели помежду им. Това ѝ пречи от равнището на мултидисциплинарността да достигне до холистичността на интердисциплинарната визия.

В обобщение, може да се каже, че на този етап доц. Мая Чолакова се е изградила като изследовател със силно изразен интерес към идентифициране и анализ на многоаспектната същност и измерения на социалната и социално-педагогическа проблематика. Нейният принос към популяризиране и дълбинно мултидисциплинарно изследване на културното смирение е уникален за България, макар и все още слабо разпознаваем в избрания от нея понятиен и приложен дискурс.

С оглед изключително широките теоретични и приложни измерения на социалната педагогика и като университетска дисциплина и специалност, бих препоръчала на кандидатката в бъдеще да балансира по-обхватно и адекватно на българските условия изследователските си интереси към най-разпространените и утвърдени ценностно-концептуални парадигми.

Заклучение

В заключение, въпреки ограничените възможности за по-цялостна оценка на научната активност и принос на кандидатката по настоящия конкурс поради ограничения брой представени по конкурса публикации, като отчитам цялостното изпълнение на минималните наукометрични показатели по настоящия конкурс, както и богатия професионален опит и обществена ангажираност в полето на социалната работа и социалната педагогика, давам положителна оценка на нейната кандидатура и пожелавам успех.

20.05.2022

Рецензент:

София

проф. д-р Силвия Николаева Николова